

Vergaderjaar 2025–2026

36 800 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2026

Nr. 171

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 17 juni 2026

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister en Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de brief van 15 april 2026 inzake de beleidsreactie op Staat van het Onderwijs 2026 (Kamerstuk 36 800 VIII, nr. 146).

De Minister en Staatssecretaris hebben deze vragen beantwoord bij brief van 17 juni 2026. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Koorevaar

Adjunct-griffier van de commissie,
Easton

1

Welke maatregelen zijn de afgelopen jaren ingezet om de beheersing van basisvaardigheden op het mbo¹ te versterken, hoe worden de voortgang en effectiviteit van deze inzet gemonitord en welke eventuele aanvullende maatregelen kunnen worden overwogen om het mbo-basisvaardighedeniveau verder te verhogen?²

Met de aanpak basisvaardigheden mbo is de afgelopen jaren stevig ingezet op het verhogen van de onderwijskwaliteit van de basisvaardigheden. De aanpak bestaat uit:

- Het versterken van de kwaliteit van docenten basisvaardigheden: in de wet komen aanvullende eisen voor docenten basisvaardigheden. Hiervoor worden er aanvullende opleidingstrajecten ontwikkeld. Het wetsvoorstel zal naar verwachting per 1 augustus 2027 in werking treden.
- Het versterken van de kwaliteit van het taal-, reken- en burgerschaps-onderwijs: er komen nieuwe taaleisen en een passende examinering voor het vak Nederlands. In het derde kwartaal van 2026 zullen wij uw Kamer hier uitgebreider over informeren. De nieuwe rekeneisen worden in 2027 geëvalueerd. Ook komt er een hernieuwde inrichting van het burgerschapsonderwijs. Het wetsvoorstel dat dit regelt zal per 1 augustus 2027 ingaan.
- Het verbeteren van de monitoring van het beheersingsniveau van de basisvaardigheden van studenten: er worden peilingsonderzoeken ontwikkeld voor rekenvaardigheid, leesvaardigheid en burgerschap. De afname voor rekenen heeft inmiddels plaatsgevonden in het najaar van 2025.
- Mbo-instellingen hebben aanvullend geld ontvangen voor het bijspijkeren van het taal- en rekenniveau van startende mbo-studenten. Vanaf studiejaar 2025/2026 tot en met studiejaar 2030/2031 is in totaal € 147 miljoen beschikbaar gesteld aan mbo-instellingen.

Een aantal jaar na inwerkingtreding van de maatregelen worden de voortgang en effectiviteit ervan geëvalueerd, te beginnen met rekenen, en wordt het beleid aangescherpt of bijgesteld indien hier aanleiding voor is. Ook de informatie uit de monitoring van de werkagenda geeft informatie over de bereikte resultaten.

2

In hoeverre houdt het mbo-basisvaardighedeniveau verband met het opleidingsniveau en de didactische vaardigheden van mbo-docenten?

Het niveau van basisvaardigheden van mbo-studenten hangt samen met meerdere factoren. De kwaliteit van het onderwijs en de didactische vaardigheden van docenten spelen daarbij een belangrijke rol. Tegelijkertijd hebben ook het instroomniveau van studenten, eerdere onderwijservaringen en persoonlijke omstandigheden invloed op de ontwikkeling van basisvaardigheden. Om de kwaliteit van het onderwijs in basisvaardigheden verder te versterken, werken we aan aanvullende eisen voor docenten die onderwijs verzorgen in onder meer Nederlands en rekenen in het mbo. Het doel hiervan is dat studenten les krijgen van docenten met voldoende vakinhoudelijke en didactische deskundigheid op het gebied van basisvaardigheden. Van mbo-instellingen wordt verwacht dat zij structureel investeren in de kwaliteit en professionalisering van hun docententeams.

3

¹ mbo: middelbaar beroepsonderwijs

² Kamerstuk 31 293, nr. 855, p. 2.

Welke voorwaarden worden precies gesteld aan mbo-docenten en over welke kwalificaties dienen mbo-docenten concreet te beschikken?

De wet aanvullende eisen docenten basisvaardigheden gaat gelden voor docenten die les willen geven in een basisvaardigheid Nederlands, rekenen en/of burgerschap. Docenten met een pedagogisch-didactisch getuigschrift (pdg) of een diploma van een lerarenopleiding gericht op een ander vak, worden verplicht een aanvullend opleidingstraject te volgen voordat zij onderwijs mogen geven in een basisvaardigheid. Docenten met een passende lerarenopleiding, bijv. een lerarenopleiding Nederlands, beschikken reeds over de juiste kennis en vaardigheden. Aan hen worden geen extra eisen gesteld. Het wetsvoorstel ligt nu bij de Raad van State. Wij streven ernaar het wetsvoorstel na de zomer met het RvS-advies naar de Kamer te sturen. Doel is dat per 1 augustus 2027 de wet in werking treedt, waarbij rekening wordt gehouden met een passende overgangstermijn voor zittende docenten.

4

Waaruit bestaan precies de gerichte investeringen in lezen, schrijven en rekenen in het mbo-onderwijs?

Voor het mbo is vanaf studiejaar 2025/2026 tot en met studiejaar 2030/2031 in totaal € 147 miljoen beschikbaar gesteld aan mbo-instellingen. Met deze middelen kan extra onderwijspersoneel in dienst genomen worden of worden behouden om startende mbo-studenten die met onvoldoende basisvaardigheden instromen bij te spijkeren. De verwachting is dat deze extra inzet bijdraagt aan het voorkomen van onnodige studievertraging en uitval. Bovendien is goede beheersing van basisvaardigheden essentieel om goed mee te kunnen doen op de arbeidsmarkt en in onze maatschappij.

5

Hoeveel scholen zijn er in totaal als onvoldoende dan wel zeer zwak beoordeeld, uitgesplitst naar regio en denominatie?

Inspecteurs beoordeelden tijdens de steekproef kwaliteitsonderzoeken in 2023–2024 en 2024–2025 scholen in de regio midden (Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht), in de regio noord (Groningen, Friesland, Drenthe), in de regio oost (Overijssel, Gelderland) en in de regio zuid (Limburg, Noord-Brabant, Zeeland). In tabel 1 staat het aantal scholen dat als onvoldoende of als zeer zwak werd beoordeeld naar regio. De inspectie heeft alleen voor het primair onderwijs naar denominatie gekeken. De resultaten hiervan staan in tabel 2. Naast steekproef kwaliteitsonderzoeken vonden in dezelfde periode risico-kwaliteitsonderzoeken plaats die ook tot een onvoldoende of zeer zwak oordeel kunnen leiden. In de tabellen 3 en 4 staan de aantallen en percentages onvoldoende of zeer zwak op basis van deze onderzoeken.

Tabel 1 Uitkomsten steekproef kwaliteitsonderzoeken naar regio

Regio	Oordeel	Primair onderwijs		Voortgezet onderwijs			
		Aantal	%	Aantal onderzochte scholen	Aantal	%	Aantal onderzochte scholen
Midden	Onvoldoende	34	16	209	29	19	155
	Zeer zwak	3	1		2	1	
Noord	Onvoldoende	5	5	104	19	35	55
	Zeer zwak	3	3		2	4	
Oost	Onvoldoende	12	12	100	9	18	49
	Zeer zwak	4	4		1	2	
Zuid	Onvoldoende	9	9	101	8	11	71

Regio	Oordeel	Primair onderwijs	Voortgezet onderwijs				
		Aantal	%	Aantal onderzochte scholen	Aantal	%	Aantal onderzochte scholen
	Zeer zwak	2	2		0	–	

Tabel 2 Uitkomsten steekproef kwaliteitsonderzoeken in het primair onderwijs, naar denominatie

Denominatie	Oordeel	Primair onderwijs		
		Aantal	%	Aantal onderzochte scholen
Openbaar	Onvoldoende	24	14	171
	Zeer zwak	5	3	
Overig bijzonder	Onvoldoende	10	15	67
	Zeer zwak	2	3	
Protestants-christelijk	Onvoldoende	15	14	106
	Zeer zwak	2	2	
Rooms-katholiek	Onvoldoende	11	8	130
	Zeer zwak	2	2	

Tabel 3 Uitkomsten risico-kwaliteitsonderzoeken naar regio

Regio	Oordeel	Primair onderwijs	Voortgezet onderwijs				
		Aantal	%	Aantal onderzochte scholen	Aantal	%	Aantal onderzochte scholen
Midden	Onvoldoende	116	41	283	103	45	231
	Zeer zwak	48	17				
Noord	Onvoldoende	45	45	100	18	41	44
	Zeer zwak	16	16				
Oost	Onvoldoende	66	44	149	37	66	56
	Zeer zwak	22	15				
Zuid	Onvoldoende	58	45	130	24	44	55
	Zeer zwak	16	12				

Tabel 4 Uitkomsten risico-kwaliteitsonderzoeken in het primair onderwijs, naar denominatie

Denominatie	Oordeel	Primair onderwijs		
		Aantal	%	Aantal onderzochte scholen
Openbaar	Onvoldoende	118	45	264
	Zeer zwak	43	16	
Overig bijzonder	Onvoldoende	60	42	142
	Zeer zwak	28	20	
Protestants-christelijk	Onvoldoende	52	44	118
	Zeer zwak	13	11	
Rooms-katholiek	Onvoldoende	56	40	140
	Zeer zwak	18	13	

6

Hoeveel scholen zijn er onvoldoende dan wel zeer zwak beoordeeld die vorig jaar een soortgelijke beoordeling hadden?

In schooljaar 2024–2025 kregen 32 scholen voor primair onderwijs een herstelonderzoek, omdat zij in 2023–2024 tijdens een steekproef kwaliteitsonderzoek onvoldoende of zeer zwak waren. Van deze 32 scholen kregen 8 opnieuw het oordeel onvoldoende of zeer zwak. In het voortgezet

onderwijs werden 41 scholen opnieuw onderzocht vanwege onvoldoende kwaliteit tijdens het steekproefonderzoek. 20 scholen kregen opnieuw een onvoldoende eindoordeel.

Naast steekproefonderzoeken vonden ook risico-kwaliteitsonderzoeken plaats. In schooljaar 2024–2025 kregen 85 scholen voor primair onderwijs een herstelonderzoek, omdat zij in 2023–2024 tijdens een risico-kwaliteitsonderzoek onvoldoende of zeer zwak waren. Van deze 85 scholen kregen 43 opnieuw het oordeel onvoldoende of zeer zwak. In het voortgezet onderwijs werden 46 scholen opnieuw onderzocht vanwege onvoldoende kwaliteit tijdens een risico-kwaliteitsonderzoek. 16 scholen kregen opnieuw een onvoldoende eindoordeel.

7

Wat is de gemiddelde duur van een herstelopdracht?

Een gemiddelde hersteltermijn waarbinnen aan een herstelopdracht moet zijn voldaan is lastig te geven. Het gaat immers om maatwerk. Bij een eerste wettelijke tekortkoming geeft de inspectie een hersteltermijn van maximaal 12 maanden. Het herstelonderzoek vindt bij het verstrijken van die termijn plaats. In sommige situaties is de gegeven termijn (aanzienlijk) korter, bijvoorbeeld als er sprake is van acute risico's die snel moeten en ook kunnen worden weggenomen, bij herhaalde tekortkomingen, of als het gaat om relatief eenvoudige zaken, bijvoorbeeld administratieve onvolkomenheden.

8

Hoeveel herstelopdrachten hadden specifiek betrekking op burgerschaps-onderwijs?

Naar aanleiding van het steekproefonderzoek van 2023–2024 en 2024–2025 kreeg 53% van de 506 basisonderwijs (bo)-scholen, 49% van de 185 (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so)-scholen en 65% van de 348 onderzochte voortgezet onderwijs (vo)-scholen een herstelopdracht voor burgerschap (SvhO, p. 63).

9

In welke type mbo-opleidingen komt het oordeel onvoldoende of zeer zwak het vaakst voor?

Dit heeft de inspectie niet onderzocht. De steekproef van opleidingen is niet volledig, waardoor een uitsplitsing naar type mbo-opleiding geen representatief beeld geeft.

10

Welk kwaliteitsniveau op mbo's ambieert u, welke maatregelen worden genomen om de kwaliteitszorg op mbo's te versterken, hoe beoordeelt u in algemene zin de verbeterplannen van mbo's en welke gerichte verbeteractiviteiten ondersteunt u vanuit het departement?

Van mbo-instellingen verwachten we dat ze onderwijs bieden dat studenten optimaal voorbereidt op deelname aan de samenleving, de arbeidsmarkt en een eventuele vervolgopleiding. Studenten kunnen na het voltooien van een mbo-opleiding volwaardig meedoen in de maatschappij en daar een duurzame positie innemen. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van onder andere de overheid, onderwijsbesturen en docenten. Als overheid stellen we hiervoor kaders om een minimale basiskwaliteit te kunnen borgen. Daarnaast stimuleren en faciliteren we kwaliteit door middel van bijvoorbeeld de Werkagenda mbo en het Stagepact. De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de basiskwaliteit en stimuleert daarnaast het ambitieniveau van instellingen.

In de Staat van het Onderwijs 2026 constateert de Inspectie van het Onderwijs dat nog niet elke opleiding voldoet aan de kaders voor kwaliteitszorg. De inspectie heeft op basis hiervan herstelopdrachten gegeven aan opleidingen. Mbo-opleidingen verbeteren zich aan de hand van herstelplannen voldoende (84% voldoet na de gestelde termijn). Opleidingen lijken hiermee verantwoordelijkheid te nemen voor het op orde brengen van de kwaliteitszorg. Tegelijkertijd is het van belang dat de kwaliteitszorg bij elke opleiding voldoende is. Daarom ondersteunen we zowel inhoudelijk als financieel het Kwaliteitsnetwerk mbo. Dit netwerk van en voor mbo-instellingen werkt stelselmatig aan de verbetering van de kwaliteitszorg. Met het zogeheten Referentiewaardenmodel is een uniforme kwaliteitszorgsystematiek in de sector geïntroduceerd. Momenteel is de sector hard aan het werk om zich deze systematiek eigen te maken en te integreren in de bestaande kwaliteitscycli. We hebben er vertrouwen in dat dit een impuls gaat geven aan de kwaliteitszorg op zowel instellingsniveau als opleidingsniveau.

11

Uit steekproefonderzoek blijkt dat 18 procent van de scholen in het funderend onderwijs (po³, vo⁴ en (v)so⁵) en 29 procent van de vmbo b-/k-afdelingen als onvoldoende of zeer zwak wordt beoordeeld; zijn er regionale verschillen zichtbaar in de beoordeling van scholen in het steekproefonderzoek?

De inspectie heeft voor het primair onderwijs (po) verkend of er regionale verschillen zijn in de kwaliteit van scholen. Uit deze analyse komen geen significante verschillen tussen regio's naar voren.

12

Op welk onderdeel scoren veel scholen in het voortgezet onderwijs onvoldoende, gezien het feit dat kwaliteitszorg een hardnekkig zwak punt blijkt en 20 tot 32 procent van de scholen in het voortgezet onderwijs een onvoldoende krijgen op de kwaliteitszorgstandaarden?

Uit het steekproefonderzoek van 2023–2024 en 2024–2025 blijkt dat vo-scholen relatief vaak het oordeel onvoldoende krijgen voor de drie kwaliteitszorgstandaarden (en daarbinnen het vaakst voor de standaard «Evaluatie, verantwoording en dialoog» (32%)). Het tekortschieten van de evaluatie is veelal doorslaggevend voor het oordeel Onvoldoende. Na de kwaliteitszorgstandaarden beoordeelt de inspectie in het vo de standaard Pedagogisch-didactisch handelen het vaakst als Onvoldoende (16%).

13

Bij herstelonderzoeken in het funderend onderwijs blijkt dat een derde van de scholen er na een jaar nog steeds niet in slaagt om de basiskwaliteit te bereiken; hoe succesvol zijn hersteltrajecten in het funderend onderwijs volgens deze cijfers?

Hersteltrajecten in het funderend onderwijs (fo) zijn, gelet op de genoemde cijfers, in twee van de drie gevallen binnen de afgesproken termijn (meestal een jaar) succesvol. Het aandeel scholen dat de basis-kwaliteit niet binnen een jaar bereikt is hoog en stijgt. In die situaties vergt het hersteltraject meer tijd. Als een school er niet in slaagt om binnen een jaar tot herstel te komen, kan de inspectie haar toezicht aanscherpen en een financiële sanctie opleggen.

³ po: primair onderwijs

⁴ vo: voortgezet onderwijs

⁵ (v)so: (voortgezet) speciaal onderwijs

14

Hoe vaak zorgde een onvoldoende kwaliteitszorgstandaard voor een onvoldoende dan wel zeer zwakke beoordeling van een school?

Kwaliteitszorgstandaarden spelen een rol in de beslisregels over het eindoordeel in gevallen waarin de leerresultaten niet te beoordelen zijn. In het steekproefonderzoek van 2023–2024 en 2024–2025 werden 4 scholen voor primair onderwijs en 2 afdelingen in het voortgezet onderwijs waarvan de leerresultaten niet beoordeeld konden worden, als onvoldoende beoordeeld omdat de kwaliteitszorgstandaard Visie, ambities en doelen onvoldoende was. Daarnaast werden 5 scholen voor primair onderwijs en 5 afdelingen in het voortgezet onderwijs als zeer zwak beoordeeld omdat de leerresultaten niet beoordeeld konden worden, de kwaliteitszorgstandaard Visie, ambities en doelen onvoldoende was en minimaal nog één andere beslisstandaard ook onvoldoende was.

15

Slechts 70 procent van de leraren in het primair onderwijs heeft de complexe differentiatievaardigheden onder de knie; welke factoren kunnen verklaren dat niet alle leraren deze vaardigheden onder de knie hebben?

Er spelen verschillende factoren een rol waardoor leraren de complexe differentiatievaardigheden niet altijd onder de knie hebben of niet genoeg tijd hebben om deze actief toe te passen en zich hierin te ontwikkelen. Dit is een vaardigheid die vooral in de eerste fase van het beroep in de praktijk moet worden geleerd; beginnende leraren moeten hierin nog stappen zetten. Daarom wordt er gewerkt aan verschillende aspecten, zoals het scherper formuleren wat van leraren direct na de opleiding kan worden verwacht en wat daarna moet worden geleerd. Daarop aansluitend worden duidelijke ontwikkelpaden geformuleerd, waaronder doorgroeien naar vakbekwaamheid, die richting moeten geven aan te ontwikkelen professionaliseringsactiviteiten. Binnen scholen is het daarnaast belangrijk om samen aan expertise, vaardigheden en kwaliteit te werken met het hele team. Door gebruik te maken van expertrollen en kennisdeling kunnen leraren elkaar ondersteunen en samen werken aan beter onderwijs voor alle leerlingen.

16

Welke wettelijke vereisten blijken het vaakst niet te worden gehaald dan wel nageleefd in het burgerschapsonderwijs?

De eisen waaraan scholen het vaakst niet voldoen zijn de eisen voor de doelgerichtheid en samenhang van het in de praktijk gerealiseerde aanbod van het burgerschapsonderwijs en de aansluiting van dat onderwijs bij de kenmerken van de leerlingenpopulatie (SvhO, p. 63).

17

In het mbo worden 40 procent van de onderzochte opleidingen als onvoldoende of zeer zwak beoordeeld, waarbij onvoldoende studiesucces het meest doorslaggevend is; welke factor speelt volgens deze bevinding de grootste rol bij de negatieve beoordeling van mbo-opleidingen?

Bij de negatieve beoordeling van mbo-opleidingen speelt een onvoldoende voor de standaard Studiesucces de grootste rol. Een onvoldoende op deze standaard betekent dat te veel studenten de opleiding zonder diploma verlaten. De inspectie beoordeelt de standaard Studiesucces bij de mbo-niveaus 2, 3 en 4 aan de hand van 3 indicatoren. Voor deze indicatoren geldt per niveau een absolute norm, variërend van 61% tot 82% (gediplomeerden of nog aan de opleiding studerenden). De inspectie

heeft niet onderzocht wat de onderliggende factoren zijn voor het grote aantal onvoldoendes op de standaard Studiesucces.

De inspectie spreekt overigens niet zonder meer het oordeel onvoldoende over de opleiding uit, als alleen de onderwijsresultaten onder de norm zijn. De inspectie gaat dan na welk beeld de instelling zelf heeft van de onderwijskwaliteit, om welke redenen studenten zijn uitgevallen, welke aspecten daarvan beïnvloedbaar zijn, welke maatregelen de opleiding heeft getroffen ter vermindering van de uitval en verbetering van de kwaliteit en hoe hierop gestuurd wordt.

18

Het percentage havo-afdelingen met onvoldoende berekende resultaten is spectaculair gestegen van 4 procent in 2024 naar 21 procent in 2025; hoeveel havo-afdelingen zijn in 2025 opnieuw beoordeeld en hoeveel daarvan zijn verbeterd?

In principe berekent de inspectie elk jaar voor iedere afdeling opnieuw de onderwijsresultaten, tenzij dit door fusies of om andere redenen niet mogelijk is. In 2024 hadden 23 havo-afdelingen op basis van deze berekening, die uitgaat van een driejaarsgemiddelde, onvoldoende resultaten. In 2025 kon daarvan voor 21 afdelingen opnieuw een berekening worden gemaakt. Op basis van deze berekening hadden 3 afdelingen voldoende resultaten. Vanwege het werken met een driejaarsgemiddelde kan het nog enige tijd duren voordat de berekende resultaten weer voldoende zijn, bij de berekening van de resultaten in 2025 tellen immers de resultaten van de twee voorafgaande jaren nog mee. Een definitief oordeel volgt pas na een kwaliteitsonderzoek.

19

Wat zijn de gevolgen van het niet uitvoeren van de aangenomen motie Ergin cs. uit 2024 over de herinvoering van de ministersplaatsen voor Caribische kandidaten op de onderwijs- en loopbaankansen van scholieren in het Caribisch deel van het Koninkrijk?⁶

Zoals de Kamer op 16 december jl. is geïnformeerd, wordt de motie Ergin cs. (2024) samen met VWS uitgevoerd in de vorm van een bredere integrale aanpak om de aansluiting te verbeteren tussen zorgopleidingen met selectie in Europees Nederland en het Caribisch zorgveld. Hiermee zetten we in op het terugdringen van de tekorten aan zorgprofessionals daar, door verbetering van de instroom, doorstroom én uitstroom van Caribische studenten. Daarnaast is het streven om via de Variawet voor Hoger Onderwijs de toegankelijkheid van selectieprocedures voor Caribische aspirant-studenten te verbeteren, zodat ze op een gelijkwaardige manier daaraan kunnen deelnemen. Het kabinet is pas recent met deze aanpak gestart, waardoor de gevolgen daarvan nog niet direct zichtbaar zijn. De instroom van Caribische studenten en de integrale programmatische aanpak zal tussentijds gemonitord worden en over drie jaar vindt er een evaluatie plaats.

20

Welke specifieke sectoren of regio's lopen voor de periode 2026–2030 het grootste risico op financiële instabiliteit vanwege de verwachte daling van de rijksbijdragen voor alle onderwijssectoren door onder andere bezuinigingen van het vorige kabinet en dalende leerlingaantallen hierdoor?

⁶ Kamerstuk 31 288, nr. 1118.

Het kabinet-Jetten heeft ervoor gekozen een deel van de bezuinigingen van het kabinet-Schoof terug te draaien en daarnaast in het onderwijs te investeren. Op die manier worden de financiële randvoorwaarden voor goed onderwijs verstevigd. Zoals aangegeven in reactie op eerdere Kamervragen⁷ is het positieve saldo van investeringen en extensiveringen van het kabinet-Jetten groter dan het negatieve saldo op de OCW-begroting van het kabinet-Schoof.

Bij dalende leerlingaantallen dalen de rijksbijdragen. Scholen in primair en voortgezet onderwijs met dalende leerlingenaantallen die de toekomst van de school beïnvloeden – bijvoorbeeld in de regio's waar de Incidentele Middelbare Leerlingendaling (IML) zijn ingezet – moeten zoveel mogelijk met elkaar samenwerken en/of fuseren. Dit is ook van belang vanwege de lerarentekorten. Het voornemen om de kleinscholentoeslag om te vormen naar een dunbevolktheidstoeslag kan hierbij helpen. In het vo is er al aanvullende bekostiging voor geïsoleerde vestigingen om het aanbod in de regio in stand te houden.

In het vmbo combineren scholen bij dalende leerlingaantallen, steeds vaker leerwegen en leerjaren om het onderwijs organiseerbaar te houden. In december 2025 ontving de Tweede Kamer een eerste tussenstand van de verkenning naar de toekomstbestendigheid van het vmbo: er zijn verschillende experimenten gestart zijn en er loopt een verkenning naar de profielen in het vmbo. Eind 2026 wordt de Tweede Kamer opnieuw geïnformeerd over de stand van zaken.

Het mbo heeft een sterke regionale functie en werkt daarom in arbeidsmarktregio's. De volgende arbeidsmarktregio's hebben te maken met een forse daling van het aantal mbo-studenten, waardoor de toegankelijkheid en beschikbaarheid van het onderwijs daar onder druk komt te staan: Friesland, Groningen, Drenthe, Twente, Achterhoek, Noord-Holland Noord, Zeeland, Noord-, Midden en Zuid-Limburg. Het kabinet heeft daarom circa € 30 miljoen per jaar beschikbaar gesteld van 2025 tot en met 2028 om de ergste krimp in deze regio's op te vangen. Daarnaast werkt het kabinet aan een wijziging van de bekostiging waardoor deze minder afhankelijk wordt van fluctuaties in de studentenaantallen. De beoogde inwerkingtreding van de nieuwe bekostigingssystematiek in het vervolgonderwijs is per 2029. Uw Kamer wordt hier voor de zomer nader over geïnformeerd.

In het hbo en wo hebben instellingen een bovenregionale functie, daarom zijn deze cijfers op een hoger aggregatieniveau geanalyseerd. In beide sectoren zijn de verschillen in de ontwikkeling van de verwachte studentenaantallen voor de periode 2026–2030 tussen regio's beperkt. In het hbo is de daling in de regio's Noord (– 3,8%), Oost (– 4,3%) en Zuid (– 4,1%) vrijwel gelijk, terwijl deze in de Randstad lager ligt (– 1,2%). In het wo is een vergelijkbaar patroon zichtbaar. Ook hier liggen de regio's Noord (– 6,3%), Oost (– 6,1%) en Zuid (– 6,4%) zeer dicht bij elkaar, met een beperktere daling in de Randstad (– 4,1%). Aandachtspunt hierbij is dat deze prognoses zijn gebaseerd op historische marktaandelen en demografische bevolkingsvoorspellingen, andere factoren zoals het effect van (krimp)maatregelen vanuit het Rijk of de instellingen zijn hierin dus niet (volledig) meegenomen. Mede hierdoor sluiten deze prognoses niet altijd aan bij de voorspellingen in bijvoorbeeld jaarverslagen van de onderwijsinstellingen zelf. Voor het hbo is in de periode 2022 tot 2026 eenmalig in totaal € 90 miljoen beschikbaar gesteld voor sterk krimpende regio's, met als doel samen een toegankelijk en gevarieerd onderwijsaanbod te behouden dat aansluit op de regionale arbeidsmarkt. Desalniet-

⁷ Aanhangsel Handelingen II 2025–2026, nr. 1432

temin is de demografische krimp een van de redenen voor het kabinet om ook de toekomstvastheid van de financiering van het hbo en wo te onderzoeken en is een herziening van deze bekostigingssystematiek voorzien. Hierover wordt uw Kamer daarom uiterlijk in het vierde kwartaal van 2026 geïnformeerd.

21

93 procent van de bestuurders van samenwerkingsverbanden geeft aan dat de wettelijke scheiding tussen onderwijs- en zorgmiddelen een passend aanbod voor leerlingen in de weg staat; welke mogelijkheden zijn er om die wettelijke scheiding tussen onderwijs- en zorgmiddelen te verkleinen?

Het kabinet werkt aan een wetsvoorstel Maatwerk in het funderend onderwijs waarin samenwerkingsverbanden meer ruimte krijgen om een deel van hun budget flexibel in te zetten. Daarnaast is in het wetsvoorstel Reikwijdte van het Ministerie van VWS opgenomen dat scholen en gemeenten, en samenwerkingsverbanden waar het cluster 3 en 4 in het speciaal onderwijs betreft, afspraken maken over goede samenwerking tussen onderwijs en zorg.

22

In 2024–2025 beheerste een derde van de gediplomeerden het referentieniveau 2F voor Nederlands feitelijk niet door de systematiek van cijferdifferentiatie in het mbo 2; welke structurele maatregelen kunnen worden genomen om te borgen dat het percentage gediplomeerden op termijn het referentieniveau 2F behaalt en welke tijdspanne heeft u gesteld om deze doelstelling te verbeteren?

Uit een evaluatie naar de huidige taalniveaus uit 2022 bleek dat deze niet passend zijn voor de diverse mbo-niveaus en studentengroepen. Om die reden heeft een expertgroep beter passende taaleisen per mbo-niveau geformuleerd. Dit betekent dat er voor mbo 2 en mbo 3 een eigen set passende taaleisen is geformuleerd, waarmee cijferdifferentiatie voor mbo 2 kan worden afgeschaft. Deze taaleisen voor mbo 2 en 3 zijn binnen de bandbreedte van het huidige 2F niveau geformuleerd, waarmee het gevraagde beheersingsniveau gelijk blijft. Wij zullen uw Kamer in het derde kwartaal informeren over de beoogde tijdspanne voor de nieuwe taaleisen en bijpassende examinering.

23

Welke structurele maatregelen kunnen worden genomen om te borgen dat de resultaten voor het centraal examen Nederlands op mbo 4-niveau stijgen, gezien het feit dat in 2024–2025 38 procent van de gediplomeerden onvoldoende lees- en/of kijk- en luistervaardig was op niveau 3F, en welke tijdspanne heeft de u gesteld om deze doelstelling te verbeteren?

Uit een eerdere evaluatie naar de taalniveaus bleek dat deze niet passend zijn voor het mbo, waarna onze ambtsvoorganger een expertgroep heeft ingesteld voor advies. In de Kamerbrief van 19 mei 2025⁸ is uw Kamer geïnformeerd over de adviezen van de expertgroep voor nieuwe passende taaleisen en examinering voor het mbo. Er zijn taaleisen per mbo-niveau geformuleerd die uitgaan van mbo-praktijksituaties voor werk, maatschappij en doorstroom. Deze worden op bruikbaarheid voor mbo-docenten getoetst. Deze bruikbaarheidstoets zullen wij u Kamer nog voor de zomer toesturen. Daarnaast wordt een voorstel uitgewerkt voor

⁸ Kamerstukken II 2024/2025, 31 524, nr. 657

examinering die passend en haalbaar is en de examenkwaliteit waarborgt. In het derde kwartaal informeren wij uw Kamer hierover.

24

Hoeveel leerlingen in po, vo, vso en mbo kunnen momenteel daadwerkelijk gevolgd worden op de referentieniveaus taal en rekenen, uitgesplitst per onderwijssector?

Aan het eind van het primair onderwijs is van alle leerlingen die doorgaan naar het voortgezet onderwijs bekend of ze de referentieniveaus taal en rekenen beheersen. In de onderbouw van het voortgezet onderwijs volgen de meeste scholen de beheersing van de referentieniveaus via toetsen uit leerlingvolgsystemen. Deze beheersing wordt echter niet centraal geregistreerd. De centraal examens zijn weliswaar geijkt op de referentieniveaus, maar de eindexamenniveaus zijn onvoldoende vergelijkbaar met de referentieniveaus (Staat van het Onderwijs, 2025). Hierdoor kunnen de prestaties van leerlingen op de referentieniveaus aan het eind van het voortgezet onderwijs niet goed gevolgd worden. Daardoor is niet bekend met welke beheersingsniveau zij het vervolgonderwijs binnenkomen. Dit is een gemis. Het voornemen is om dit bij de komende herziening van de referentieniveaus op te lossen. SLO, CvTE en Stichting Cito zullen hier in het najaar 2026 mee starten. De herziening van de referentieniveaus zal naar verwachting in 2028 gereed zijn.

25

Op welke onderdelen wijken de huidige mbo-rekeneisen af van de referentieniveaus rekenen?

Uitgangspunt voor de nieuwe rekeneisen voor het mbo zijn de referentieniveaus (2F en 3F) zoals vastgelegd in het Besluit Referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. De resultaten van het rekenexamen moeten inzicht geven in het beheersingsniveau van mbo-studenten gebaseerd op de referentieniveaus. In hoeverre het rekenexamen gebaseerd is op de referentieniveaus zal onderdeel zijn van de evaluatie van de rekeneisen in 2027. Indien nodig volgt dan een bijstelling.

26

Welke rol spelen klassenomvang en lesmethodes in de uitkomst dat bijna een derde van de basisschoolleerlingen aan het einde van de basisschool referentieniveau 1F voor gespreksvaardigheid nog niet beheerst?

Het Nationaal Kennisinstituut Onderwijs (NKO) heeft een overzicht gemaakt van nationale en internationale studies naar het verband tussen klassengrootte en de prestaties van leerlingen.⁹ Hieruit concludeert het NKO dat het effect van klassenverkleining op leerlingprestaties positief is, maar dat het bewijs hiervoor niet heel sterk is. Leerlingprestaties zijn namelijk van veel verschillende factoren afhankelijk. De concrete impact van klassenomvang is dus niet bekend. Volgens het recente peilingsonderzoek van de Inspectie van het Onderwijs naar de mondelinge taalvaardigheid van leerlingen uit groep 8 gebruikt bijna 90 procent van de scholen een taalmethode om aan mondelinge taalvaardigheid te werken.¹⁰ Op basis hiervan kunnen we concluderen dat lesmethodes van invloed zijn op de resultaten van leerlingen. Volgens de Inspectie ontbreken in methodes vaak expliciete, meetbare doelen voor mondelinge taalvaardigheid en monitoren leraren de mondelinge

⁹ Van der Vegt, A. (2025). *Kleine klassen: beter voor leerling en leraar (1e update)*. Onderwijskennis.nl (NRO). Geraadpleegd op [dag maand jaar], van www.onderwijskennis.nl/node/2894

¹⁰ Inspectie van het Onderwijs. (2025). *Peil.Mondelinge taalvaardigheid einde basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs 2023–2024*. Inspectie van het Onderwijs.

taalvaardigheid van leerlingen niet consequent. Hierdoor hebben leraren geen zicht op de ontwikkeling van de mondelinge taalvaardigheden van leerlingen en kunnen zij niet tijdig ingrijpen.

27

Welke kortetermijnmaatregelen kunnen er worden genomen om basisschoolleerlingen wel de doelstelling van het basisschoolreferentieniveau 1F voor gespreksvaardigheid te laten behalen, gezien het feit dat bijna een derde van de basisschoolleerlingen aan het einde van de basisschool referentieniveau 1F voor gespreksvaardigheid nog niet beheerst?

Volgend schooljaar treden de nieuwe kerndoelen Nederlands in werking. Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) ontwikkelt hier leerlijnen bij, die vanaf 2027 beschikbaar zijn. De kerndoelen en leerlijnen geven leraren concrete handvatten om doelgericht met mondelinge taalvaardigheid aan de slag te gaan. Met heldere doelen kunnen leraren de ontwikkeling van de mondelinge taalvaardigheid van leerlingen beter volgen en hun lessen hierop inrichten. Ook sturen de kerndoelen erop aan dat taalvaardigheden in alle vakken aan de orde komen. Hiermee bieden de nieuwe kerndoelen volop gelegenheid om gespreksvaardigheden te verbeteren. De verwachting is dat dit binnen enkele schooljaren tot zichtbare verbeteringen leidt.

28

Welke beleidskeuzes volgen uit de constatering dat een onvoldoende voor het centraal examen wiskunde in het vmbo een sterke voorspeller voor een gebrek aan succes in het eerste studiejaar van het mbo blijkt te zijn; wordt het niveau van het vmbo verhoogd, de begeleiding van het mbo bereikt of beide?

De inspectie constateert dat ongeveer 15% van de vmbo-leerlingen met een onvoldoende voor het centraal examen (CE) wiskunde in 2021 zich na een jaar niet meer op het mbo-niveau bevond waarop ze gestart waren. Hierbij moet opgemerkt worden dat het CE wiskunde in 2021 onder uitzonderlijke omstandigheden heeft plaatsgevonden, in verband met de toen geldende coronamaatregelen. Zo was er de «duimregeling» die examenkandidaten de mogelijkheid gaf om één onvoldoende cijfer weg te strepen, waardoor dat niet meetelde voor de diplomering. We weten op basis van onderzoek dat er in 2021 een grote toename was aan vmbo-kandidaten met een lage score op het wiskunde-examen.¹¹ Deze examenkandidaten konden immers ook slagen door een minimale inspanning te leveren bij wiskunde. Een cohortanalyse van DUO toonde vervolgens aan dat wanneer de studenten die met en zonder gebruikmaking van de «duimregeling» waren ingestroomd in het vervolgonderwijs vergeleken werden, opviel dat de eerstgenoemde groep vaker uitviel in het vervolgonderwijs.¹² Deze resultaten toonden het belang aan om na 2022 te stoppen met de examenversoeplingen. Sinds het examenjaar 2023 zijn de exameneisen daarom weer teruggegaan naar het niveau van voor de coronapandemie. Daarnaast wordt er momenteel gewerkt aan een herziening van het wiskundecurriculum in het vmbo, waarbij er wordt gekeken naar wat leerlingen moeten kennen en kunnen aan het einde van het vmbo. De inzet van deze herziening is dat alle leerlingen in de bovenbouw van het vmbo een vorm van wiskunde of gecijferdheid volgen.

29

¹¹ Vaardigheid Examenkandidaten 2021, College voor Toetsen en Examens.

¹² Kamerstukken II, 2022–2023, 36 200 VIII, nr. 226.

Nederlandse vo-leerlingen in leerjaar 2 presteren onder het internationaal gemiddelde op het gebied van computer- en informatiegerletterdheid (niveau 1, waar niveau 2 het basisniveau is); welke extra middelen komen er beschikbaar om te voorkomen dat een grote groep leerlingen digitaal achterblijft voordat de kerndoelen in 2027 wettelijk van kracht worden?

Dit is een bekend probleem. Daarom is het zo belangrijk dat de kerndoelen digitale geletterdheid worden ingevoerd. Scholen hoeven ook zeker niet te wachten tot 2027 als zij voor hun leerlingen alvast met digitale geletterdheid aan de slag willen gaan. De kerndoelen liggen er immers en die bieden een mooie gelegenheid om digitale geletterdheid sterker te verwerken in het schoolcurriculum. Voor de implementatie van alle kerndoelen is cumulatief € 50 miljoen gereserveerd voor de periode 2026–2031. Hiermee worden scholen door o.a. OCW, raden, bonden en vakverenigingen ondersteund in het toepassen van het nieuwe curriculum op school. Er is geen deel geormerkt voor digitale geletterdheid. Uit hetzelfde onderzoek¹³ blijkt overigens ook dat schoolleiders het belang inzien van digitale geletterdheid en dat de meeste Nederlandse scholen beschikken over voldoende voorzieningen, zoals laptops en internetverbinding. Nederland loopt hierin voorop vergeleken met veel andere landen. Dat is een goede basis van waaruit scholen kunnen gaan werken aan de nieuwe kerndoelen digitale geletterdheid.

30

Hoe verhoudt de voorgestelde wetswijziging van de WHW¹⁴ zich tot de aanbevelingen uit het NRO Consortiumonderzoek «Onbedoelde effecten van selectie op de diversiteit van de geneeskundestudenten-populatie en de kandidatenpool: Wat kunnen we eraan doen?»¹⁵ (NRO project 40.5.18650.007)?

In het voorstel voor de Variawet HO, zoals gepubliceerd in het kader van internetconsultatie, worden bachelor- en masteropleidingen verplicht om hun selectieprocedure te onderbouwen en rekening te houden met onbedoelde benadeling(bias) van bepaalde groepen studenten. Dit voorstel¹⁶ sluit deels aan bij de aanbevelingen uit het aangehaalde NRO project. De onderzoekers bevelen namelijk aan om de voorlichting over selectieprocedures te verbeteren en om oog te houden voor kansengelijkheid bij het ontwerpen van selectieprocedures. Het voorstel behelst dat opleidingen voortaan verplicht worden om te beargumenteren waarom ze bepaalde selectiecriteria en selectie-instrumenten inzetten en hoe onbedoelde bias (vertekening) zoveel mogelijk wordt voorkomen. Ook moet deze onderbouwing gepubliceerd worden op de website. Zo wordt het voor aspirant-studenten niet alleen inzichtelijk hoe zij worden geselecteerd, maar ook waarom de instelling hen op dergelijke wijze selecteert. De fase van internetconsultatie is recent gesloten en suggesties voor verbetering worden betrokken in de verdere voorbereiding van het wetsvoorstel.

De onderzoekers bevelen ook aan om ruimte te bieden aan instellingen voor het voeren van vormen van voorkeursbeleid. Dat is momenteel niet toegestaan binnen de huidige wettelijke kaders. Het kabinet onderschrijft

¹³ Krepel, A., Karssen, M., Buisman, M., Conijn, J., Schreurs, B., Booij, G., & Farzan, K. (2024). ICILS 2023: De digitale geletterdheid van Nederlandse leerlingen in het voortgezet onderwijs. Kohnstamm Instituut.

¹⁴ Variawet hoger onderwijs 202# (<https://www.internetconsultatie.nl/variawet/b1>)

¹⁵ Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek, Onbedoelde effecten van selectie op de diversiteit van de geneeskundestudenten-populatie en de kandidatenpool: Wat kunnen we eraan doen? (<https://www.nko.nl/onderzoeksprojecten/unintended-effects-of-selection-on-medical-student-and-applicant-diversity-what-can-we-do-about-this>)

¹⁶ Zie <https://www.internetconsultatie.nl/variawet/b1>

het probleem van kansenongelijkheid in selectie, maar kiest voor een andere aanpak om dit probleem tegen te gaan. Deze aanpak is, met de voorgestelde wetswijziging, gericht op verbetering van de onderbouwing van selectieprocedures en het zoveel mogelijk tegengaan van onbedoelde benadeling. De introductie van voorkeursbeleid brengt complexe juridische en uitvoeringsvragen met zich mee. Zo moet worden aangetoond dat het beoogde doel niet ook met andere, minder vergaande middelen bereikt kan worden.

31

Hoeveel meldingen van schorsing of verwijdering wegens fysiek geweld ontving de inspectie¹⁷ in 2024–2025?

In schooljaar 2024–2025 werden er in totaal 6248 leerlingen geschorst of verwijderd op grond van een incident met als voornaamste reden fysiek geweld. Het kan hierbij gaan om (dreigen met) fysiek geweld tegen medeleerlingen of personeel, maar ook om vernieling of bezit van vuurwerk of wapens. (SvhO, 2026)

32

Welke leerlinggroepen rapporteren de laagste veiligheidsbeleving volgens de jaarlijkse monitor?

Dit heeft de inspectie onderzocht door te kijken naar de scholen waarvan de leerlingen gedurende drie opeenvolgende jaren relatief lage scores hebben in de veiligheidsmonitor (de scholen behoren tot de 20% scholen met de laagste scores). Deze groep scholen heeft een populatie met een hogere schoolweging. Dit betekent dat deze scholen een complexere leerlingenpopulatie hebben, vaak met meer risico op onderwijsachterstanden.

Het maakt ook uit in welke regio de school staat. Leerlingen van po-scholen in het midden van het land hebben lagere scores op veiligheidsbeleving dan leerlingen van scholen in het Oosten of Zuiden van het land.

Voor schoolgrootte, denominatie en stedelijkheid zijn geen robuust significante effecten op de veiligheidsbeleving gevonden. (lvhO, Technisch rapport Monitor sociale veiligheid, 2026). Wel is er in het po een significant effect van schoolgrootte op het welbevinden van leerlingen voor de op veiligheidsbeleving hoogst scorende po-scholen. Scholen met een grotere schoolpopulatie zitten vaker in de categorie scholen met hoogste scores voor veiligheidsbeleving.

Voor het voortgezet onderwijs was de groep scholen (uitgesplitst naar afdelingen) die drie jaar achter elkaar lage scores had te klein (enkele tientallen afdelingen) om er betrouwbare uitspraken over te kunnen doen. In het (v)so is de variatie in gebruikte instrumenten te groot om een dergelijke vergelijkende analyse te maken.

33

Bij situaties van islamofobe of homofobe uitingen kunnen verschillen in normen en waarden en politieke opvattingen een rol spelen, terwijl bij andere type veiligheidsincidenten scholen vaak een protocol hebben dat aangeeft hoe te handelen; wat is de reden dat scholen bij situaties van bijvoorbeeld islamofobie niet weten hoe ze moeten handelen en welke maatregelen kunnen er worden genomen om dit wel te weten?

¹⁷ inspectie: Inspectie van het Onderwijs

De inspectie heeft niet onderzocht wat de reden is dat scholen bij situaties van bijvoorbeeld islamofobie niet weten hoe ze moeten handelen. Dit vraagstuk hangt samen met de bredere zorg voor (sociale) veiligheid op scholen. De inspectie is daarom voornemens om onderzoek te doen naar hoe leraren worden voorbereid op deze zorg voor (sociale) veiligheid in het praktijkdeel van hun opleiding. Los daarvan is wel bekend dat scholen het soms lastig vinden schurende gesprekken te voeren. We blijven daarom met leraren in gesprek over de vraag welke behoeften zij hebben aan ondersteuning. Daarnaast ondersteunen we scholen via Stichting School en Veiligheid. Zij hebben handreikingen en protocollen, ook specifiek als het gaat om het omgaan met discriminerend gedrag zoals bij homofobie of islamofobie¹⁸. Ook bij het Expertisepunt Burgerschap kunnen scholen terecht voor ondersteuning en voor trainingen in schurende gesprekken.

34

Hoe verklaart u dat 6 procent van de onderwijsbesturen in 2024 nog steeds geen verantwoording aflegden over informatiebeveiliging en privacy in hun jaarverslag, ondanks de verantwoordingsplicht?

De constatering van de inspectie is dat in 6% van de jaarverslagen niets staat over maatregelen op het vlak van digitale weerbaarheid en veiligheid, ondanks de verantwoordingsverplichting op dit punt. De inspectie heeft niet onderzocht wat hiervan de redenen of oorzaken zijn.

35

Op welke wijze gaat u scholen ondersteunen nu 80 tot 88 procent van de leraren aangeeft niet over de benodigde kennis en vaardigheden te beschikken om AI¹⁹ effectief en veilig in te zetten in de lessen?

Het kabinet onderschrijft het belang van het veilig en effectief gebruik van AI in het onderwijs en ondersteunt scholen en leraren op verschillende manieren hierbij.

Ontwikkelingen rond digitalisering en AI worden goed meegenomen in professionaliseringsinitiatieven. In de nieuwe subsidieregeling van het programma Nationale Aanpak Professionalisering Leraren (NAPL) is opgenomen dat digitalisering en AI integraal onderdeel moeten zijn van professionalisering en curriculumontwikkeling, zodat deze duurzaam worden ingebed in het onderwijs. Ook krijgen AI en digitale geletterdheid een vaste plek in de nieuwe kerndoelen en in de lerarenopleidingen, zodat zowel huidige als toekomstige leraren beter worden voorbereid op het werken met AI.

In het najaar deel ik het Regieplan Digitalisering in het funderend onderwijs met uw Kamer. Hierin worden de behoeften van scholen en leraren en de bestaande ondersteuningsmogelijkheden in kaart gebracht, en wordt bezien welke aanvullende ondersteuning nodig is om scholen en leraren te helpen AI verantwoord in te zetten.

36

Hoe heeft het aantal thuiszitters zich ontwikkeld sinds 2020?

Op 21 mei jl. is uw Kamer geïnformeerd over de meest recente leerplichttelling waarin de verzuimcijfers over het schooljaar 2024–2025 zijn weergegeven. Het totale schoolverzuim – zo blijkt uit deze rapportage – stijgt

¹⁸ Zie bijvoorbeeld <https://www.schoolenveiligheid.nl/kennisbank/discriminerend-gedrag-voorkomen/>

¹⁹ AI: Artificiële Intelligentie

al enige jaren. Dit betreft met name het absoluut verzuim, waarbij leerplichtige kinderen geen schoolinschrijving hebben, en in minder mate het langdurig relatief verzuim, waarbij ingeschreven leerlingen meer dan vier weken ongeoorloofd afwezig zijn. Zie voor de ontwikkeling de tabel hieronder. Het kabinet ziet dit als een zorgelijke ontwikkeling en zet zodoende sinds 2022 in op het terugdringen van verzuim. Hiertoe heeft het kabinet onder meer meerdere wetsvoorstellen in voorbereiding, zoals het wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim en het wetsvoorstel maatwerk. Over onder meer deze maatregelen en verklaringen van de stijging is uw Kamer op 21 mei jl. geïnformeerd.

Schooljaar	Absoluut verzuim	Langdurig relatief verzuim
2017–2018	4.515	4.174
2018–2019	4.985	3.917
2019–2020	5.570	3.385
2020–2021	5.491	3.328
2021–2022	10.240	3.246
2022–2023	13.707	3.881
2023–2024	14.979	4.294
2024–2025	16.351	4.804

37

Wat verstaat de inspectie onder lichte interventies?

Elke actie die de inspectie uitvoert, is een interventie die gericht is op beter onderwijs. Lichte interventies zijn laagdrempelige acties waarmee de inspectie informeert en naleving stimuleert. Er is dan geen sprake van door de inspectie geconstateerde ernstige risico's. Voorbeelden van lichte interventies zijn een (telefoon)gesprek met een bestuur of school over een specifieke situatie of over de uitkomsten van de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse van de inspectie, of een schriftelijke herinnering om bijvoorbeeld de uitkomsten van de monitor sociale veiligheid of het jaarverslag naar de inspectie te zenden. Overigens zijn veel activiteiten om het reguliere toezicht van de inspectie heen ook (lichte) interventies, bijvoorbeeld *webinars* die de inspectie organiseert of brochures die de inspectie uitbrengt.

38

Hoe gaat de inspectie ervoor zorgen dat er meer onaangekondigde bezoeken afgelegd worden aan de verschillende scholen?

De inspectie is in 2025 een pilot gestart met meer onaangekondigde, minder intensieve bezoeken in het primair onderwijs. In 2025 ging het om 211 basisscholen. In 2026 zijn 800 bezoeken in het basisonderwijs gepland. Ook in het (voortgezet) speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs is een start gemaakt met deze onaangekondigde, minder intensieve bezoeken, dit jaar zijn er in deze sectoren 10 respectievelijk 30 gepland.

39

Wanneer wordt er zwaarder toezicht ingezet?

De inspectie komt tot zwaardere interventies wanneer risico's voor de (financiële) kwaliteit van het bestuur of het onderwijs of geconstateerde (herhaalde) tekortkomingen daarom vragen. Dat kan zijn op basis van signalen, op basis van de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse van de inspectie of op basis van bevindingen uit een onderzoek dat de inspectie doet, zoals een onaangekondigd onderzoek of een steekproefonderzoek.

40

Hoe worden de inspectiebezoeken omgezet naar kwalitatief goede resultaten?

De inspectie heeft als belangrijke wettelijke taak het beoordelen en bevorderen van de kwaliteit van het onderwijs. Op basis van de Wet op het onderwijstoezicht ziet de inspectie toe op de naleving van de bij of krachtens een onderwijswet gegeven voorschriften (verder dan dat mag de inspectie bij haar oordelen niet gaan) en bevordert de inspectie de ontwikkeling van de kwaliteit van het onderwijs aan en het bestuur van instellingen als bedoeld in de onderwijswetten. Deze rol is voor het hoger onderwijs beperkter op basis van de genoemde wet.

Inspectiebezoeken kunnen bijdragen aan beter onderwijs en daarmee aan betere resultaten, bijvoorbeeld waar de inspectie risico's voor de onderwijskwaliteit constateert, herstelopdrachten geeft, en vervolgens herstelonderzoek doet. In die gevallen houdt de inspectie vast totdat herstel heeft plaatsgevonden. Maar een inspectiebezoek op zichzelf kan niet direct leiden tot verbetering van kwaliteit.

Alle interventies van de inspectie, niet alleen inspectiebezoeken en -onderzoeken, maar ook thematisch onderzoek en de inzet van communicatie-instrumenten zoals bijvoorbeeld nieuwsbrieven en *webinars* – gericht op verbetering van de kwaliteit van het onderwijs.

De inspectie brengt met een evaluatie-programma in kaart wat er goed gaat en wat er beter kan in het toezicht. De inspectie doet daarbij ook onderzoek naar de effecten van het toezicht; of het toezicht bijdraagt aan beter onderwijs en betere naleving van wet- en regelgeving. Daarbij blijven het steeds de instellingen en hun besturen die aan de lat staan voor het feitelijk realiseren van beter onderwijs en betere resultaten.